

Strategi for kultur, reiseliv og opplevelser

Innledning

Regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser i Vestfold 2026 - 2033 skal konkretisere og iverksette målene i Vestfoldplanen innenfor fagområdene reiseliv, kultur, kulturarv, bibliotek, idrett og friluftsliv.

Politisk vedtak om utarbeidelse av strategi for kultur, reiseliv og opplevelser ble fattet i Fylkestinget 18. desember 2024 gjennom Regional planstrategi (FT-sak 177/24)

Kultur og reiseliv bidrar til aktivitet, verdiskaping, inkludering, opplevelser, livskvalitet, og det påvirker holdningene våre. Tilgang til natur, kulturmiljøer, opplevelser og kulturarenaer bidrar til å øke Vestfolds bostedsattraktivitet og besøksattraktivitet, noe som igjen kan påvirke fylkets bedriftsattraktivitet positivt.

Strategien er et styringsverktøy for fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Den skal sikre koordinert innsats mellom politikk, planlegging og virkemidler på kultur- og reiselivsfeltet, slik at kultur, natur og opplevelser blir drivere for en sunn samfunnsutvikling i Vestfold.

Sammendrag

Som Vestfoldplanen, bygges også strategi for kultur, reiseliv og opplevelser på FNs bærekraftsmål og de tre dimensjonene sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Strategien skal gjennom dette planlegge for en samfunnsutvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for fremtidige generasjoner.

I Vestfold skal det være attraktivt å bo, besøke og etablere bedrift, og strategi for kultur, reiseliv og opplevelser skal bidra til dette. Det skal gjøres gjennom tre innsatsområder og en rekke handlinger som er konkretisert i handlingsprogrammet.

Å legge til rette for verdiskaping slik både Vestfoldplanen og strategien legger opp til, er både nødvendig og viktig. Men det er også noen utfordringer knyttet til det. Utviklingen må skje på bærekraftige premisser, og verne om natur- og kulturmiljøer slik at det kan overbringes neste generasjon i en like bra eller bedre stand.

Kultur og reiseliv utgjør to ulike, men gjensidig avhengige felt – der kulturen skaper identitet, tilhørighet og livskvalitet, mens reiselivet bidrar med synlighet, verdiskaping og utvikling av opplevelser. Strategien ser på hvordan de to feltene kan samspille gjennom felles mål, handlinger og virkemidler.

Samarbeid kan gi grunnlag for utvikling av inkluderende opplevelser, helårs reisemål og bærekraftige besøksstrategier. Det vil gi positive ringvirkninger for næringsliv, folkehelse, integrering og stedsutvikling. Det er ikke noe nytt at kultur og reiseliv samarbeider, men med denne strategien legges det opp til at dette skal styrkes.

Formål

Gjennom strategien skal bostedsattraktivitet, besøksattraktiviteten og bedriftsattraktiviteten styrkes i tråd med FNs bærekraftsmål og Vestfoldplanens prioriteringer for samfunnsutviklingen i fylket.

Strategien skal vise retning og ønsket samfunnsutvikling, og legge til rette for gode utviklingsmuligheter i reiselivet og i kulturlivet i Vestfold. I tillegg skal strategien se på hvordan kultur og reiseliv gjensidig kan forsterke hverandre.

Et tettere samarbeid mellom kultur- og reiselivsfeltet representerer en strategisk mulighet for helhetlig samfunnsutvikling. Når kulturens innhold, identitet og fellesskapsbyggende kraft kobles med reiselivets infrastruktur, synlighet og markedsorientering, oppstår synergier som kan styrke inkludering og samfunnsdeltagelse, lokal verdiskaping og regional attraktivitet. Samarbeidet gir grunnlag for utvikling av inkluderende opplevelser, helårs reisemål og bærekraftige besøksstrategier. Det vil gi positive ringvirkninger for næringsliv, folkehelse, integrering og stedsutvikling. Det er ikke noe nytt at kultur og reiseliv samarbeider, men med denne strategien legges det opp til at dette skal styrkes.

Rammer for strategiarbeidet

Det følger av Regional planstrategi – Vestfoldplanen at fylkeskommunen skal utarbeide en strategi for kultur, reiseliv og opplevelser. I Vestfoldplanen står det at *...disse to strategiene er til dels overlappende, og vurderes å kunne gjensidig forsterke hverandre.*

[Kulturstrategi \(2021-2024\)](#) og [strategi for reiseliv \(2022-2030\)](#) er dels overlappende, og det er de to fagområdene også. Det betyr at denne nye strategien skal omhandle både det som er overlappende, og det som er spesielt for kulturlivet eller spesielt for reiselivet. Dermed vil reiselivet noen ganger omtales alene, og det samme vil kulturlivet, eller de andre fagområdene innenfor det brede kulturbegrepet. Der de er overlappende, vil de omtales som kultur- og reiselivet.

I denne strategien brukes **kultur** som et samlebegrep som omfatter kunst- og kulturfeltet, idrett og friluftsliv, bibliotekutvikling, museumsvirksomhet og kulturarv – både materiell og immateriell.

Reiseliv omfatter alle aktiviteter, tjenester og næringer som er knyttet til mennesker på reise – enten for fritid, arbeid, kultur, natur, arrangementer eller andre formål. Reiselivsnæringen inkluderer blant annet overnatting, servering, transport, kultur, mat og naturopplevelser og formidling, og er avhengig av samspillet mellom kommersielle aktører, offentlige tjenester og fellesgoder som natur, kulturarv og infrastruktur.

Strategien har tre sentrale målgrupper:

- Fylkeskommunen
- Vestfoldkommunene
- Eksterne aktører, både profesjonelle og amatører, næringsliv og frivillighet

Kultur- og reiselivsfeltet i Vestfold har mange berøringspunkter, men opererer også med ulikt språk og virkemidler, samt litt ulike måter å tenke på. Kulturlivet er i hovedsak offentlig finansiert og verdibasert, med mål om kunstnerisk kvalitet, deltagelse og samfunnsbygging. Reiselivet er mer markedsorientert og privat finansiert, med fokus på synlighet, opplevelsesutvikling og økonomisk verdiskaping. Dette gir ulike språk, tidshorisonter og drivkrefter, men også komplementære styrker.

Strategiens plass i fylkeskommunens planarbeid

Strategi for kultur, reiseliv og opplevelser er en del av en helhetlig planstruktur for Vestfold og må ses i sammenheng med andre regionale planer og strategier. Regional plan for bærekraftig arealpolitikk (RPBA) legger de overordnede rammene for arealutviklingen i Vestfold og påvirker flere av de øvrige regionale planene og strategiene som utarbeides.

Regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser berører en rekke områder som også behandles i andre planer:

- **Kunst og kultur** har grenseflater blant annet mot regional kystsoneplan, strategi for kvalifisering av innvandrere og regional plan for opplæring.
- **Kulturarv og friluftsliv** behandles delvis i RPBA og i den Regional kystsoneplan, som begge omhandler forvaltning og utvikling av arealer og naturressurser.
- **Utviklingen innen reiseliv** har grenseflater mot kystsoneplanen, RPBA, regional strategi for forskning, innovasjon og næring, regional mobilitetsplan, regional plan for opplæring og den regionale næringsstrategien for mat og skog.

Til sammen supplerer disse planene strategien og bidrar til en helhetlig og samordnet utvikling av kultur-, reiselivs- og opplevelsesnæringene i Vestfold.

Medvirkning

I arbeidet med strategien har prosessen strukket seg mot lovkravene i plan- og bygningsloven, og de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging når det gjelder medvirkning.

En interessentanalyse har vært grunnlaget for vurdering av deltagelse i medvirkning. Strategiprosessen er gjennomført i samarbeid og dialog med relevante aktører blant annet gjennom strategiverksteder. Innspill fra medvirkningen er bearbeidet og tatt med i utarbeidelsen av mål og handlinger. Innspill til handlingsprogrammet til reiselivsstrategien som ble vedtatt i 2023 er fortsatt aktuelle, og mange av dem er videreført.

Strategiens oppbygging

Vestfoldmålene er avgrenset til, og omsatt til kultur og reiseliv i tre overskrifter:

- Kultur og reiseliv som drivkraft for et inkluderende og mangfoldig Vestfold
- Kultur og reiseliv som drivkraft for et sterkere og mer attraktivt Vestfold
- Kultur og reiseliv som drivkraft for ett grønnere og mer bærekraftig Vestfold

Målene i strategien følger opp Vestfoldmålene.

Regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser

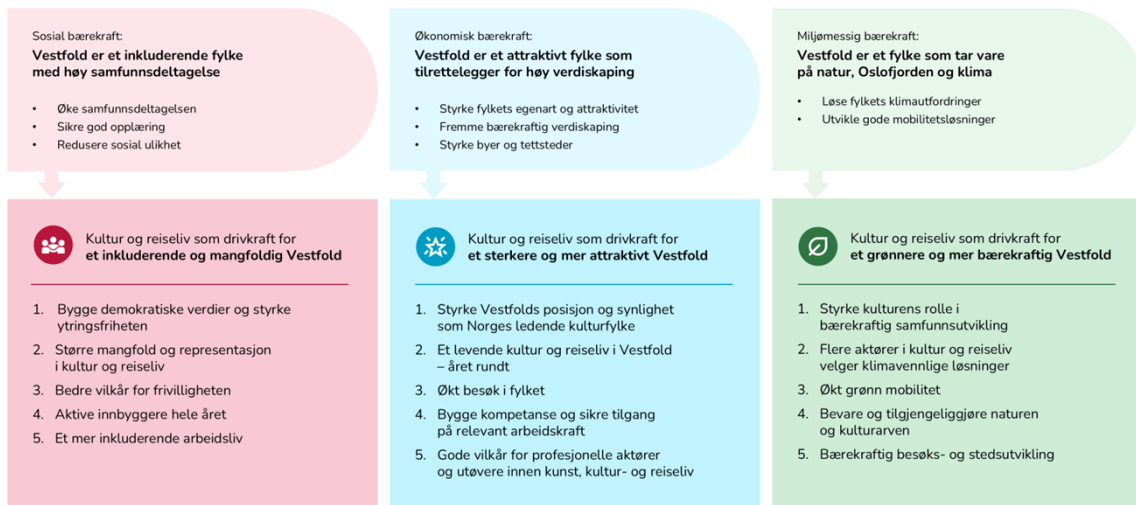

Regional Strategi for kultur, reiseliv og opplevelser i Vestfold

#beseksattraktivitet

#bedriftsattraktivitet

#bostedsattraktivitet

Kunnskapsgrunnlag og utviklingstrekk danner grunnlag for de målene som er satt. Målene skal bidra til å løse utfordringer eller til å påvirke utviklingstrekk slik at det bidrar til et bærekraftig samfunn med en god utnyttelse av samfunnets ressurser - både de menneskelige, de økonomiske og naturressursene.

Flere av målene er samfunns mål, det innebærer at de er et uttrykk for den nytte eller verdiskaping handlingen skal føre til for samfunnet, og skal vise hvilke intensjoner og ambisjoner handlingene har. Andre mål er effektmål, og kan lettere måles eller telles for å vise grad av måloppnåelse.

Fagområdene er markert med følgende symboler:

Handlingsprogram

Et handlingsprogram til en regional strategi beskriver hvilke handlinger som kan gjennomføres, hvem som har ansvar, og hvordan gjennomføringen skal finansieres. Handlingsprogrammet inngår i den «røde tråden» i målstrukturen og målene i Vestfoldplanen skal kunne spores ned i regionale planer og strategier og videre inn i handlingsprogrammene og økonomiplanen. Sammen med budsjett er det prioriteringer av aktiviteter, økonomi og personalressurser som skal bidra til å nå målene i strategien.

De aller fleste handlinger bidrar til å oppnå flere mål, men de er koblet til det målet det er naturlig å tenke at de i størst grad bidrar. I første handlingsprogramperiode vil en del handlinger være overordnede da det er behov for å strukturere og planlegge hvordan handlingene skal gjennomføres godt. Det kan derfor forventes at kommende handlingsprogram vil ha flere konkrete handlinger.

Samarbeidspartnere er lagt i en kolonne i handlingsprogrammet. Det er viktig å påpeke at det ikke er en uttømmende liste.

Innsatsområder

På bakgrunn av muligheter og utviklingstrekk definerer strategien tre innsatsområder:

- Vestfold for alle
- Vestfoldlivet
- Vestfoldkysten

Innsatsområdene rammer inn handlinger der reiseliv, opplevelser og kultur særlig har potensiale for å bidra til forsterket måloppnåelse sammen. På denne måten skal også fylkeskommunen samle ressurser og virkemidler for å styrke hovedretningene og bidra til måloppnåelse for Vestfoldplanen. Målet er at handlingene som favner under innsatsområdet skal forsterke hverandre, og på den måten gi økt måloppnåelse.

“De tre B'ene” - Bostedsattraktivitet - Besøksattraktivitet og Bedriftsattraktivitet

Vestfold fylkeskommune har et oppdrag om å fortsette arbeidet med å forsterke og koordinere fylkeskommunens innsats for økt attraktivitet. Dette oppdraget er gitt av Fylkestinget (FT 125/24), og har en tett kobling til strategiens arbeidsområder. Deler av dette oppdraget vil løses gjennom strategien, og attraksjonsarbeidet vil derfor bli gitt ekstra oppmerksomhet.

#besøksattraktivitet

#bedriftsattraktivitet

#bostedsattraktivitet

Telemarksforskning opererer med begrepet «de tre B'ene» som viser til at flere områder påvirker attraksjonskraften i en by, kommune eller en region. Alle de tre B'ene påvirker bosettingsutvikling, besøk og bedriftsetablering, og er gjensidig avhengig av hverandre. Å jobbe med de tre områdene, vil det gi positive synergier for utviklingen i et område. Å påvirke kulturtilbud i regionen gir utslag både på bosetting, besøk og bedriftsetablering. Tilsvarende kan gode vilkår for bedriftsetablering påvirke bosetting og besøk. Kultur og reiseliv er

sentrale verktøy i Vestfoldsamfunnets og fylkeskommunens arbeid med å styrke Vestfolds attraksjonskraft. De tre B'ene er også ambisjoner som forener fagområdene kultur, kunst, friluftsliv, idrett, reiseliv, kulturarv og bibliotek.

De tre begrepene besøksattraktivitet, bostedsattraktivitet og bedriftsattraktivitet vil derfor være gjennomgående i dokumentet for å vise mål og handlinger som påvirker disse faktorene i Vestfold.

Overordnede føringer

FNs bærekraftsmål

FNs 2030-agenda består av 17 bærekraftsmål og 169 delmål. Bærekraftsmålene dekker alle samfunnsområder, de henger tett sammen og balanserer de tre bærekraftsdimensjonene. Det er samspillet mellom dem som avgjør om noe blir bærekraftig.

Hovedbudskapet i bærekraftsmålene er at man skal “leave no one behind”, altså ikke utelate noen. Det er en helt sentral forutsetning for målene.

Bærekraft skal være en gjennomgående dimensjon i all strategisk utvikling i Vestfold. Kultur og reiseliv kan utgjøre viktige verktøy for å skape attraktive, inkluderende og robuste

lokalsamfunn.

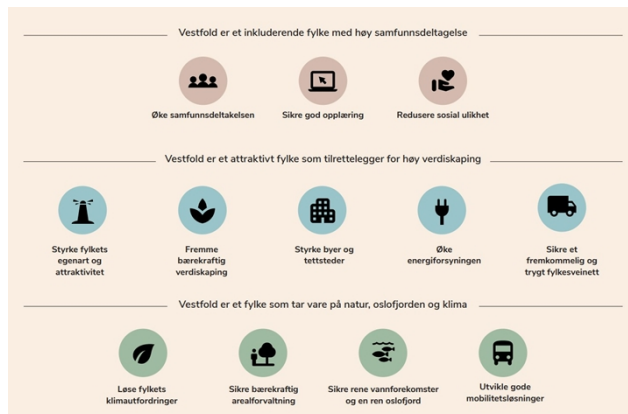
Illustrasjon 1: FNs bærekraftsdimensjoner og bærekraftsmål. Kilde: FN sambandet

Nasjonale forventninger og lovverk

Innenfor reiseliv og kulturliv har Fylkeskommunen mange arbeidsoppgaver som er lovpålagte, eller som det er knyttet nasjonale forventninger til. Dette omfatter følgende:

Lover	Nasjonale forventninger
Kulturlova	Nasjonal reiselivsstrategi
Kulturminneloven	Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging
Friluftsløven	Statlige planretningslinjer
Lov om folkebibliotek	Nasjonale bevaringsstrategier
Plan- og bygningsloven	Nasjonal leselyststrategi
Museumsloven	Forventningsbrev fra nasjonale myndigheter
Forskrift om regionale kulturfond	Tildelingsbrev på forvaltning av statlige tilskuddsordninger
	Nasjonale forventninger til etablering av satsinger innen sirkulærøkonomi (Missions)

Vestfoldplanen

I Vestfoldplanen defineres fylkesmål og hovedmål. De tre fylkesmålene er overordnet og styrende, og reflekterer felles ambisjoner og verdier. De 12 hovedmålene er mer konkrete; de viser mulighetsrommet og gir retning for arbeidet basert på fylkeskommunes virkemidler, verktøy og handlingsrom. I illustrasjonen under er de tre fylkesmålene sortert i prioritert rekkefølge etter vedtak i Fylkestinget (62/24). Sosial bærekraft er første prioritet.

Målene i de ulike planene og strategiene kobles til hovedmålene for å sikre en tydelig rød tråd i hele plansystemet.

Samarbeid, roller og ansvar

Nasjonal kultur- og reiselivspolitikken formes gjennom samspill mellom forvaltningsnivåer, kultur- og reiselivsaktører og sivilsamfunnet.

Fylkeskommunen har ansvar for å ivareta nasjonale og regionale forventninger. Lokale formål og aktiviteter er kommunenes ansvar.

Roller og ansvar

Fylkeskommunens samfunnsoppdrag kan deles opp i fire sentrale roller:

I forvaltningsrollen ligger saksforberedelser, veiledning og kunnskapsformidling for kommunale og statlige beslutninger basert på lover og forskrifter. Kulturloven gir et generelt ansvar, og flere andre særlover og forskrifter styrer fylkeskommunens forvaltningsvirksomhet.	Myndighetsrollen utøves innen kulturmiljøforvaltning og planlegging, friluftsliv, tilskuddsforvaltning og regional planlegging.
Tjenesteleverandørrollen omfatter blant annet ansvar for Den kulturelle skolesekken, samt gjennom som for eksempel eierskap i Vestfoldmuseene. Tjenesteleverandørrollen utøves også gjennom bestiller på anbudet «kjøp av reiselivstjenester» som omhandler markedsføring av Vestfold som reisemål, vertskapssrolle og kompetanseheving for næringen.	Samfunnsutviklerrollen innebærer å gi strategisk retning for fylkets utvikling, tilpasset regionale og lokale forhold, samt kople lokale og regionale forhold sammen. Fylkeskommunen skal gjennom planlegging ta ansvar for en helhetlig og ønsket utvikling i regionen. Som samfunnsutvikler skal fylkeskommunen engasjere til deltagelse, legge til rette for samarbeid og utfordre aktører til å ha ambisjoner.

Samarbeid for å nå målene

Samarbeid defineres gjennom FNs bærekraftsmål nr. 17 som avgjørende for å håndtere de store samfunnsflokene som utenforskapet, klimakrisen og naturkrisen er, og som fremtidens mangel på arbeidskraft vil bli. Fylkeskommunen har rolle som regional utviklingsaktør, og skal sammen med statlige og regionale aktører jobbe for felles utvikling. Fylkeskommunen skal følge opp utfordringene og mulighetene som er beskrevet i strategien, og sammen med andre jobbe mot målene.

Internasjonalt samarbeid og utveksling er også et strategisk verktøy for fylkeskommunen. Gjennom internasjonale nettverk og prosjekter, utveksling og samarbeid bygges kompetanse og internasjonal forståelse styrkes.

Fylkeskommunens virkemidler

Virkemidler	
Tilskuddsordninger	Kultur- og reiselivsfeltet i fylkeskommunen forvalter mange regionale og statlige tilskuddsordninger. Kriterier for tildeling skal være i henhold til de mål som er satt.
Arbeidsopphold, priser og stipend	Årlig deler kulturseksjonen ut priser, stipender til kultur- og idrettsutøvere, samt arbeidsopphold for kunstnere for å gi mulighet for videreutvikling.
Organisering	Strategisk organisering av samarbeid, nettverk og prosjekter er et sentralt virkemiddel.
Samarbeidsavtaler	Samarbeidsavtaler med aktører innenfor næringsliv, kulturfeltet, frivillighet eller med kommuner, bidrar til mer effektiv ressursbruk og felles retning og mål.
Anbudsprosesser og eierskap	Gjennom anbudsprosesser og eierskap kan fylkeskommunen påvirke retning og utvikling i fylket.
Budsjett og økonomi	Budsjett og økonomi viktige virkemidler for å sikre måloppnåelse. Økonomi handler også om kunnskap om hvordan man kan søke eksterne midler til regionale aktiviteter eller innsatser.
Fagnettverk og kompetanse	Gjennom regionale og nasjonale fagnettverk skjer kompetansedeling og faglig utveksling- og utvikling. Deltagelse bidrar til at Vestfold ligger i front på de fagområdene som er særlig viktige for Vestfoldsamfunnet.
Møteplasser	Fylkeskommunen har ansvar for å bidra til kompetanseutvikling for kulturliv, kommuner og reiseliv gjennom å legge til rette for gjensidig læring gjennom møteplasser, konferanser og nettverk.

Dette er virkemidler fylkeskommunen har for å nå målene i strategien. I tillegg har næringsliv, organisasjoner, kulturinstitusjoner og andre aktører et virkemiddelapparat som kan være med å styrke en ønsket samfunnsutvikling. Gjennom samarbeid med andre er virkemiddelapparatet større, og gjennom koordinert innsats kan virkemidlene forsterke hverandre.

Kultur, reiseliv og opplevelser i Vestfold

Vestfold er en region rik på kultur, natur og historie, kjent for sine vakre strender, skjærgård, sjarmerende kystbyer og kulturmiljøer. Fylket har attraksjoner av internasjonal interesse knyttet til Edvard Munchs kunstnerskap og vikingenes virke. Vestfold har samtidig flere attraksjoner av nasjonal, regional og lokal betydning knyttet til blant annet grevskapene, industrisamfunnet og hvalfangsten. Vestfolds natur og kulturarv er viktig for innbyggernes identitet.

Foto: Vestfold Fylkeskommune ved Rune Nordseter

Vestfoldkysten

Navnet Vestfold betyr området vest for Folden, det vil si Oslofjorden, et navn området har hatt siden vikingtiden. Beliggenheten langs Oslofjorden og nær Skagerak har gjort at fylket både er en port ut i verden og en port inn til Norge. Den tette kontakten med omverdenen har ført til utstrakt varebytte og handel, men også til utveksling av tanker og ideer. Vestfoldkysten er derfor preget av en rik maritim kulturarv og en skjærgård som gjennom generasjoner har vært både arbeidsplass og rekreasjonsområde. Skjærgården er i dag Vestfolds største attraksjon og et sentralt bidrag til regionens besøks- og bostedsattraktivitet.

På kyststien kan du gå fra strand til strand, og padleleden knytter holmer, vikene og kyststier sammen i padleruter. Tilgangen på trygge og tilrettelagte friluftsområder er god takket være frivillig innsats. Båtturisme og et godt utbygd tilbud av marinaer og gjestehavner gjør det enkelt å oppleve kysten både med egen båt og gjennom organiserte aktiviteter.

Færder nasjonalpark er et av landets viktigste områder for kystnært friluftsliv og et sentralt landskaps- og kulturmiljø i Vestfold. Kulturmiljøer som Mølen, med sine unike rullesteinsstrender og kulturminner er et eksempel på at natur og kulturarv sammen utgjør en helhetlig og verdifull kystkultur.

Vestfold deler både muligheter og utfordringer knyttet til Oslofjorden med naboregionene, og den videre arbeidet med miljøtilstanden av fjorden forutsetter samarbeid og bærekraftig bruk.

Kulturarven

Vestfold har en sterk tradisjonskultur og rik kulturarv. Kulturarven gir historisk innsikt og har stort potensial for formidling, opplevelser og verdiskaping, noe som er relevant for både kulturinstitusjoner, næringsliv og reiseliv. Vestfoldarkivet, Vestfoldmuseene og bibliotekene har en sentral oppgave med å ta vare på og formidle regionens historie. Mye formidling, spesielt av tradisjonskulturen, skjer gjennom lokalt engasjement i frivillige lag og institusjoner.

Vestfold har flere kulturmiljøer av både internasjonal og nasjonal interesse. Fylket har en rekke gravrøyser og skipshauger, og spor etter bosetting, maktutøvelse og handel fra vikingtid. Én av Norges åtte middelalderbyer, Tønsberg, ligger i Vestfold. I fylket finner vi Høyjord stavkirke, og bygninger og anlegg knyttet til de to eneste norske grevskapene; Larvik og Jarlsberg. I tillegg har Vestfold en rekke viktige anlegg og fartøy knyttet til landets forsvars- og kysthistorie som for eksempel Fredriksvern i Stavern og Karljohansvern i Horten, samt anlegg etter både kurbadstid og hvalfangst for eksempel i kulturmiljøet "Parken" i Sandefjord. Vestfolds byer og tettsteder har bygningsmiljøer som skaper identitet og tilhørighet, men som også er kilde til både miljømessig og økonomisk bærekraft.

Vikingarven er en stolt tradisjonsbærer i Vestfold. Her finnes mange spor etter bosetting, makt og handel, og både Gokstad- og Osebergskipene, som er blant verdens best bevarte vikingskip har blitt funnet her. Vikinghistorien formidles på opplevelsessentre som Midgard vikingsenter, på Vikingodden og i Gildehallen på Borre.

Vikingveien er et formidlings- og reiselivskonsept som strekker seg fra Hardangervidda til Vestfoldkysten. Tunsbergleden er den delen av Pilgrimsleden som går gjennom Vestfold. Leden byr på natur, kulturminner og bynært friluftsliv.

Vestfold har mange aktører, både profesjonelle og frivillige, som bidrar aktivt i arbeidet med å formidle, ivareta og skape verdier knyttet til kulturmiljø.

Byer og tettsteder

Byer og tettsteder skaper en ramme rundt folks liv. Det er der de bor, lever, har fritidsaktiviteter og er sammen med andre. For de aller fleste er det også der de jobber. I byene og tettstedene finnes kultur, handel, aktivitet, opplevelser og møteplasser. De korte avstandene mellom byene og tettstedene i vårt lille fylke, gjør at tilgangen på opplevelser for innbyggere og besøkende ikke er langt unna. Det gir også optimale forutsetninger for samarbeid, publikumsutvikling og verdiskaping i kultur- og reiselivsnæringene.

I Vestfold bor hele 87% av befolkningen øst for E-18 og Vestfoldbanen.

Også transportetappen kan man gjøre til en opplevelse hvis man velger å gå eller sykle på kyststien eller pilgrimsleden eller benytte en av rutene i padleleden. Toget går gjennom de fleste byene. Disse transportårene kopler byer og tettsteder i fylket sammen. Det er også korte avstander fra Europa med to ferjer fra Sverige, og flyplass på Torp. God infrastruktur er avgjørende for helårsaktivitet og for å gjøre kultur, natur og opplevelser tilgjengelig for alle. Mulighetene for mobilitet er viktig både for deltagelse, men også for miljømessig bærekraft. Det er viktig for å komme seg på jobb, delta i fritidsaktiviteter, for å ha tilgang på friluftsområder, og delta i kulturlivet.

Alle byene i Vestfold har bibliotek som viktige og åpne møteplasser og kunnskapsarenaer for alle innbyggere. I alle kommuner er det kulturhus som viser scenekunst av ulikt slag, og som gir mulighet for amatører til å vise frem sin kunst på en stor scene til glede for lokalsamfunnet de er en del av. Alle kommunene har kinotilbud.

Mange kulturmiljøer er tilgjengelige for innbyggere og besøkende. Områder som er tatt vare på og som er med på å bygge Vestfolds identitet gjennom å fortelle historier om hvem våre forfedre var, og dermed hvem vi er, vi som bor i Vestfold.

Kunst og kultur

Kunst og kultur er viktige ingredienser i godt lokalsamfunn, både den profesjonelle og den som utøves av amatører, og gjerne også i fellesskap. Profesjonelle aktører innen scenekunst, som Stella Polaris, utøvere av musikk som Vestfold Symfoniorkester og Kongelige Norske Marines Musikkorps, og visuelle kunstinstitusjoner som Haugar Kunstmuseum, Vestfold Kunstsenter og Preus museum er eksempler på profesjonelle aktører med base i Vestfold. Amatørfeltet er for stort til at noen kan nevnes. Amatørenes bidrag for å styrke bostedsattraktivitet og livskvalitet for innbyggerne i byene og tettstedene kan ikke måles, men er enormt. Den gleden vi kjenner på når vi hører korpsmusikk på 17.mai, stoltheten vi ser i øynene på danserne når de får en scene å vise frem kunsten sin på, eller fellesskapet i å le av det samme på en lokalrevy - det er amatørkulturens samfunnsverdi.

Et sterkt og mangfoldig kulturliv skaper stolthet, tilhørighet og gode opplevelser både for innbyggere og besøkende. Stolte innbyggere er en av Vestfolds viktigste ressurser - de bygger lokalt engasjement, skaper aktivitet i frivilligheten og styrker regionens attraktivitet som reisemål og bosted. Gjennom deltakelse, vertskap og samarbeid bidrar de til levende lokalsamfunn, sosial bærekraft og lokal verdiskaping.

Gjennom den årlige møteplassen Marked for musikk og Scenekunst som avholdes i Sandefjord og Larvik, legger Vestfold fylkeskommune til rette for at profesjonelle aktører fra hele landet kan vise frem og få solgt sine produksjoner for barn og unge, til kommuner, arrangører i den kulturelle skolesekken, kulturhus, festivaler og andre interesserte.

Natur og friluftsliv

I Vestfold er det god tilgang på natur, og mangfoldige og varierte muligheter til å drive friluftsliv langs kysten og i innlandet, sommer som vinter. Skogsområdene i innlandet av fylket gir muligheter for å gå tur på merkede stier, plukke bær eller sopp og det er jakt- og fiskemuligheter. Det er høyest aktivitet i Vestfold på sommeren. Med klimaendringene har snøsesongen blitt kortere. Men det er godt med skiløyper, og utendørs og innendørs skøytemuligheter.

Fylket har over 140 statlig sikrede friluftsområder. Frivillig innsats fra blant annet Den norske Turistforening (DNT) og Redningsselskapet (RS) gjør det trygt å ferdes i skogen, langs kysten og på fjorden.

Mat og lokal identitet

Vestfold har en sterk lokal matkultur og tilbyr stadig flere matopplevelser i form av et måltid eller måltidskonsept, eller med gårdsturisme eller gårdsutsalg. Det er spesielt gode vilkår for å dyrke gode grønnsaker her, og hele 25% av landets produksjon skjer nettopp her. Regionen har mange gårder og matprodusenter som leverer kvalitetsprodukter. Det er økende bevissthet rundt og etterspørsel etter, lokal mat og flere restauranter har hevet kvaliteten ved å integrere lokale råvarer i sine menyer. Det gir besøkende og innbyggere en autentisk smak av regionens mattradisjoner. Måltidsopplevelser er blitt en av de viktigste driverne i norsk reiseliv.

Familie, barn og unge, idrett og aktiviteter

Vestfold tilbyr et bredt spekter av familie- og aktivitetsbaserte opplevelser. Familien kan være aktive i en klatrepark eller et lekeland. De kan oppsøke fine opplevelser sammen på en besøksgård, eller tilbringe en dag på en av de mange strendene. Det er offentlige skateparker og svømmehaller i mange av kommunene.

Idretten står sterkt, med lange tradisjoner for samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten. Arrangementer som Vestfold Maraton, Sandar Cup og Peter Wessel Cup trekker deltakere, publikum og besøkende fra inn- og utland.

Kulturhusene, bibliotekene og museene har mange tilbud som passer barn og unge i tillegg til tilbud som familien kan delta på sammen.

Opplevelser, verdiskaping og ringvirkninger

Kunst og kultur skaper betydelige økonomiske ringvirkninger. Kulturarrangementer, utstillinger og scenekunst trekker publikum som legger igjen verdier i lokalt næringsliv gjennom overnatting, servering, transport og handel. Et sterkt kulturliv bidrar sådan til arbeidsplasser, verdiskaping og helårsaktivitet – og gjør Vestfold til en attraktiv region for både innbyggere, næringsliv og besøkende.

Vestfold er et festivalfylke med høy aktivitet og stor tilstrømning av besøkende. Stavernfestivalen, Slottsfjellfestivalen og Midgardsblot trekker både nasjonalt og internasjonalt publikum. Festivaler har utviklet seg til å bli en næring med god omsetning og utviklingsmuligheter. I 2024 er Vestfold det fylket med størst omsetning på festival, korrigert for innbyggertall. Festivalene har ringvirkninger som påvirker annen næring positivt. Et mangfold av lokale festivaler, sommerteatre og kulturarrangementer styrker sjangerbredde, lokal identitet og kulturbasert reiseliv.

De kreative næringene utgjør et vekstområde i skjæringspunktet mellom kultur og næringsliv. Samarbeid mellom kulturaktører, reiselivsaktører og næringsliv skaper innovasjon, arbeidsplasser og bærekraftige verdikjeder.

Regionens opplevelsesøkonomi hviler på en infrastruktur med kulturhus, museer, scener, møteplasser, overnattingssteder og transportknutepunkt som utgjør et attraktivt og tilgjengelig nettverk for både innbyggere og besøkende.

Vestfold som reisemål

I 2024 ble det registrert nærmere 3,3 millioner gjestedøgn i Vestfold, fordelt på hotell, camping, Airbnb og fritidsboliger. Vestfold er sterkt dominert av sommerbesøk, med hele 78 prosent av gjestedøgnene i sommerhalvåret mai–oktober.

Reiselivet i Vestfold er spesielt dominert av fritidsboligturisme. Tilreisende på fritidsbolig står for 43 prosent av alle gjestedøgnene, som tilsvarer omtrent 1,4 millioner estimerte gjestedøgn, etterfulgt av hotell med 768 000, camping med 605 000 og Airbnb med 504 000 gjestedøgn.

Etter koronapandemien har hotellene i Vestfold opplevd en nedgang i etterspørselen særlig blant yrkesreisende og kurs- og konferansegjester. Dette handler om at digitale møteplattformer og digital møtedeltagelse har blitt vanligere å bruke. I lys av dette må hotellene i regionen vurdere nye målgrupper og utvikle høst, vinter og vår sesongene i større grad enn tidligere.

Kun 17 prosent av kommersielle gjestedøgn kommer fra utenlandske turister, det er nest lavest i landet. Til tross for god tilgjengelighet via Torp lufthavn og ferger fra Danmark og Sverige, er besøkende til Vestfold sterkt dominert av norske gjester. Vestfold har en sterk merkevare som reisemål i det norske markedet, men det er et potensial i å øke attraktiviteten mot det utenlandske markedet og innsatsen mot målgrupper som har ferie i andre måneder enn det nordmenn tradisjonelt har. Klimatiske endringer gjør at «coolcation» er en trend som kan gi økt besøk.

Kultur og reiseliv som drivkraft for et inkluderende og mangfoldig Vestfold

Kultur og reiseliv som drivkraft for et inkluderende og mangfoldig Vestfold handler om den sosiale bærekraftsdimensjonen, og viser til fylkesmålet Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltagelse. Kultur og reiseliv bidrar til inkludering og sosial bærekraft gjennom å skape møteplasser, gi opplevelsen av tilhørighet og styrke identiteten. Gjennom kunst, kulturarv, idrett, friluftsliv og opplevelser styrkes fellesskapet, utenforskap motvirkes. Et levende kulturliv fremmer ytringsfrihet, refleksjon og demokratisk deltagelse, og fungerer som samfunnsberedskap ved å styrke evnen til å håndtere uro og ekstremisme. Kulturens egenverdi er en katalysator for engasjement, dialog og livskvalitet, og må anerkjennes som en grunnleggende byggestein i samfunnsutviklingen.

Foto: Vestfold fylkeskommune ved Frank Tindvik

Utviklingstrekk og muligheter

Endring i befolknings sammensetningen gjør at vi må tenke og prioritere annerledes. Demokratiet og ytringsfriheten utfordres og svekkes, foreløpig mer i resten av verden enn i Norge, men trenden gjør at vi må innsatsen må prioriteres i denne retningen. Kulturbedskap, demokratiberedskap og ytringsberedskap er eksempler på nye ord som har blitt en del av den offentlige samtalen den siste

tiden. Krig og konflikt påvirker både samfunn, næringsliv og enkeltmennesker. I usikre tider, ses beredskap i et bredt perspektiv, og inkluderer vern om demokrati, ytringsfrihet og fellesskap.

Det økonomiske bildet endrer seg. Andelen unge som vokser opp i lavinntektsfamilier har økt i alle Vestfold-kommuner de siste ti årene. Usikre tider påvirker tilbud og etterspørsel og dermed også prisnivå, i mange bransjer, og selvsagt også innenfor kultur og reiseliv. Kommunenes økonomi blir stadig dårligere, og gjør at de må ta vanskelige prioriteringer.

De største folkehelseutfordringene i Vestfold er knyttet til sosial ulikhet i helse, og at for mange innbyggere tilbringer store deler av dagen stillesittende og er lite fysisk aktive. Prognosene er også tydelige på at de demografiske endringene vil gjøre tilgangen på kvalifisert arbeidskraft til en utfordring for regionen.

For mange unge står utenfor arbeid og skole. Personer med funksjonsvariasjoner opplever at tilbud er utilgjengelige og en del eldre opplever ensomhet etter endt arbeidsliv. Å prioritere økt samfunnsdeltagelse innebærer blant annet å styrke frivilligheten. Frivilligheten er sterk i Norge, men den opplever en trend der mye engasjement er av kortvarig karakter, og at det er blitt vanskeligere å rekruttere til organisasjonsarbeid.

Arbeidslivet vil i årene som kommer ha behov for en betydelig økning i arbeidskraft. Reiselivsnæringen er arbeidsintensiv og gir mange jobbmuligheter, både faglærte og ufaglærte. Mange unge får sitt første møte med arbeidslivet her. Et inkluderende arbeidsliv er en nøkkel til økt samfunnsdeltakelse og sosial bærekraft. For at næringen fortsatt skal være en inkluderingsarena, kreves gode rammevilkår. Kunst, kultur og idrett gir unge muligheter til mestring, ferdighetsutvikling og arbeidserfaring. Kultursektoren skaper arbeidsplasser og bidrar til lokal verdiskaping gjennom festivaler, scenekunst, kulturarv og kreative næringer. For kultur- og reiselivsnæringene, som ofte preges av sesongvariasjoner og mangfoldige arbeidsoppgaver, ligger det et potensial i å åpne for bredere rekruttering og tilrettelegging. Tryggere arbeidsplasser og mer stabile inntekter bidrar til verdiskaping, og til et mer robust og bærekraftig reiseliv og kulturliv i regionen.

Et inkluderende samfunn forutsetter at alle gis mulighet til å delta og bidra ut fra egne forutsetninger. Bibliotek, kultur, idrett og frivillighet er arenaer for deltagelse og læring. Disse områdene bidrar til å styrke demokratiet og verne om ytringsfriheten gjennom tilgang til kunnskap og ulike kulturelle uttrykk.

Det er dokumentert at både fysisk aktivitet og kultur har en positiv effekt på helse, og påvirker livskvaliteten positivt, derfor er det samfunnsøkonomisk viktig at folk er i aktivitet, hele året. Arealplanlegging og tettstedsutvikling er vesentlig for å bygge gode lokalsamfunn. Men de skal også fylles med liv og aktivitet, og der er kultur og reiseliv de viktigste bidragsyterne.

Det ligger samfunnsmessige muligheter i å bruke kultur- og reiselivssektoren som verktøy for økt samfunnsdeltagelse gjennom inkludering i arbeidsliv og kulturliv. Tilgjengelige møteplasser, og lavterskel aktiviteter kan gi flere mulighet til å delta, uavhengig av alder, funksjonsevne, økonomi eller språkbakgrunn. Universelt utformede tilbud gir muligheter for flere. Samtidig bidrar tilrettelegging til økt besøk og dermed også til verdiskaping. Dette styrker også lokalsamfunns attraktivitet både for besøkende og innbyggere. Kulturtilbud og møteplasser vil derfor spille en vesentlig rolle som arena for aktivitet og sosial kontakt. Frivilligheten er sentral for å øke samfunnsdeltagelsen, fordi den skaper møteplasser og gir demokratisk erfaring. Den er også viktig i møte med den demografiske utviklingen med tilbud om aktiviteter for seniorer. Minst like viktig er det at seniorenes ressurser kan brukes til meningsfylte oppgaver i frivilligheten.

Mål

Med de målene som inngår vil regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser kunne bidra til å nå følgende mål i Vestfoldplanen:

- Øke samfunnsdeltagelsen
- Sikre god opplæring
- Redusere sosial ulikhet

Mangfold og inkludering styrker sosial bærekraft, øker samfunnsdeltagelsen og reduserer ulikhet. For å sikre et bredt mangfold og styrke inkluderingen, er det nødvendig å legge til rette for økt deltagelse fra flere grupper. Et inkluderende samfunn forutsetter at alle gis mulighet til å delta og bidra ut fra egne forutsetninger, i arbeid, kulturliv eller utdanning.

Med bakgrunn i de utviklingstrekk og muligheter som er kjent knyttet til inkludering og samfunnsdeltagelse, vil følgende mål være viktige og prioriterte retningsgivere for at flere vestfoldinger er aktive deltagere i samfunnet, har tilgang til og deltar i ulike former for opplæring og for å hindre at de sosiale ulikhetene øker.

Illustrasjonen oppsummerer mål knyttet til sosial bærekraft og kultur og reiseliv som drivkraft for et inkluderende og mangfoldig Vestfold

Innsatsområde – Vestfold for alle!

Innsatsområdet Vestfold for alle! skal målrette innsatsen for kultur og reiseliv som drivkraft for et inkluderende og mangfoldig Vestfold å tvers av fagområder og aktører.

Kultur og reiseliv som drivkraft for et sterkere og mer attraktivt Vestfold

Kultur og reiseliv som drivkraft for et sterkere og mer attraktivt Vestfold omhandler den økonomiske bærekraftsdimensjonen, og viser til fylkesmålet Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskaping. Reiseliv og kultur kan skape verdier gjennom bærekraftige opplevelser, lokal verdiskaping og innovasjon. Opplevelsesbasert næring gir arbeidsplasser og stimulerer småskala økonomi, samtidig som den bygger på stedets identitet og ressurser. Å utvikle eksisterende tilbud, heller enn å ekspandere arealmessing, og ved å forlenge sesonger kan bidra til verdiskaping.

Foto: Anja Basma / Visitvestfold.com

Utviklingstrekk og muligheter

Kultur- og reiselivsnæringene utgjør en betydelig del av den økonomiske verdiskapingen i Vestfold. Regionen har lav verdiskaping knyttet til aktiviteter og opplevelser sammenlignet med andre regioner. Arrangementer og kulturtilbud i Vestfold gir betydelige økonomiske ringvirkninger i andre næringer.

Kultur og reiseliv representerer et betydelig verdiskapingspotensial. De tre viktigste ressursene for å skape attraktive opplevelser i Vestfold er natur, kultur og mat. Reiselivsnæringen i Norge står foran en betydelig vekst frem mot 2030. Veksten antas å være særlig sterk innen natur- og kulturbaserte opplevelser og serveringstjenester. Den nasjonale reiselivsstrategien fremhever kulturbaserte opplevelser som et sentralt virkemiddel for økt verdiskaping, og satsing på kulturturisme kan utløse positive ringvirkninger i tilgrensende næringer. Måltidsopplevelser er blitt en av de viktigste driverne i norsk reiseliv, og representerer muligheter for verdiskaping og gode opplevelser. Når vi vet at opplevelser setter folk i bevegelse og motiverer til reise, opphold og gjenbesøk, blir det strategisk viktig å utvikle nye og attraktive tilbud. Kombinert med en voksende opplevelsesøkonomi og økt interesse for

lokalt forankrede kultur- og naturtilbud, kan dette skape flere arbeidsplasser, og nye inntektsstrømmer. En stor andel av den voksende eldre befolkningen er kjøpesterke og etterspør kvalitetsrike opplevelser, komfort og fleksible aktivitetsmuligheter. Det skaper et marked for utvikling av nye konsepter, helårsprodukter og tjenester. Samarbeid på tvers av næringer, inkludert kreative næringer og mat- og drikkeprodusenter vil kunne gi ytterligere utviklingskraft og innovasjonsmuligheter.

Mange store og tunge kulturinstitusjoner er gjennom historien plassert i hovedstaden. Fra Vestfold er reiseveien kort hvis man vil oppleve mer av profesjonell og nasjonal kunst og kultur. For fylkene nær Oslo betyr det at en god prioritering er å satse ressurser på å styrke det regionale og lokale kulturlivet.

Økt verdiskaping er avgjørende for velferd og samfunnsutvikling, og det kan oppnås gjennom å utvikle nye tilbud og opplevelser hele året. Reisende etterspør i økende grad autentiske og lokalt forankrede opplevelser. Endringene i klima har ført til at "coolcation" vokser frem, altså en ferieform der de reisende velger destinasjoner nordover med lavere temperaturer.

Vestfold besitter sterke kulturaktører og initiativer som utgjør et solid fundament for videre utvikling som for eksempel Matriket Vestfold, festivaler, Munch, Vikingveien og skjærgården. Et samlet og synlig kulturfylke gir Vestfold en tydelig identitet og styrker både bosteds- og besøksattraktivitet. Helårig etterspørsel og økt besøk gir grunnlag for stabile arbeidsplasser og bedre lønnsomhet.

Mål

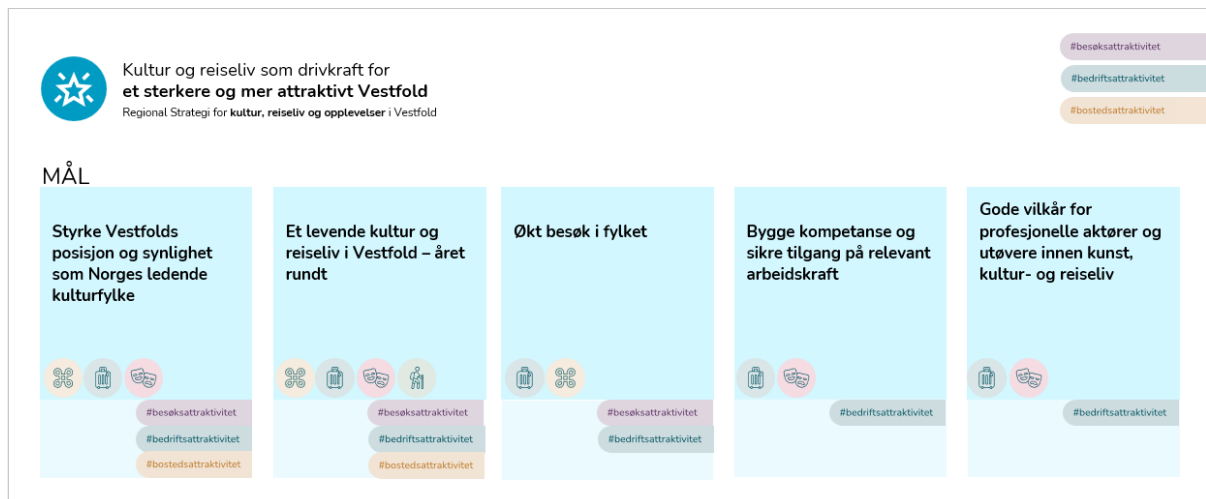
Med de målene som inngår vil regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser kunne bidra til å nå følgende mål i Vestfoldplanen:

- Styrke fylkets egenart og attraktivitet
- Fremme bærekraftig verdiskapning
- Styrke byer og tettsteder

Økt verdiskaping er avgjørende for velferd og samfunnsutvikling, og det kan oppnås gjennom å utvikle nye tilbud og opplevelser hele året. Vestfold har et potensial for å videreutvikle kulturnæringene og styrke kulturturismen. Et samlet og synlig kulturfylke vil gi Vestfold en tydelig identitet og styrker både bosteds- og besøksattraktivitet.

Målet er å løfte fram Vestfold som et kulturelt kraftsenter, der kunst, kulturarv og kreative næringer fra fylket får nasjonal oppmerksomhet og bidrar til fylkets videre utvikling og profilering.

Med bakgrunn i de utviklingstrekk og muligheter som er kjent, vil følgende mål være gode retningssivere for å styrke fylkets egenart, styrke byer og tettsteder og fremme en bærekraftig verdiskapning i kultur- og reiselivsnæringene.

Illustrasjonen oppsummerer mål knyttet til økonomisk bærekraft og kultur og reiseliv som drivkraft for et sterkere og mer attraktivt Vestfold.

Innsatsområde – Vestfoldlivet

Innsatsområdet Vestfoldlivet! skal målrette innsatsen for Kultur og reiseliv som drivkraft for et sterkere og mer attraktivt Vestfold på tvers av fagområder og aktører.

Kultur og reiseliv som drivkraft for et grønnere og mer bærekraftig Vestfold

Kultur og reiseliv som drivkraft for et grønnere og mer bærekraftig Vestfold omhandler den miljømessige bærekraftsdimensjonen, og viser til fylkesmålet Vestfold er et fylke som tar vare på natur, Oslofjorden og klima. Gjennom bevaring og tilgjengeliggjøring av natur- og kulturmiljøer, stier, kystområder og landskap, bidrar kultur og reiseliv til å styrke befolkningens tilknytning til naturen. Dette påvirker holdninger og handlinger i retning av mer ansvarlig bruk og vern. Reiselivsnæringen har høy bevissthet rundt besøksforvaltning for å ta vare på natur- og kulturverdier. Det kan oppstå interessekonflikter når markedstenkning, verdiskaping og vekst møter behovet for å verne om natur- og kulturminner. Reiselivet har stor bevissthet rundt bærekraft og besøksforvaltning, og jobber aktivt for å bidra til å ta vare på viktig natur- og kulturmiljø.

Foto: Vestfold fylkeskommune ved Rune Nordseter

Utviklingstrekk og muligheter

Utvikling av byer og tettsteder er bærekraftig både sosialt og miljømessig. Bærekraftig stedsutvikling gir også et solid fundament for reiselivsnæringen og skaper verdier som kommer både lokalbefolkning og besøkende til gode.

Å ha et forhold til Vestfoldkysten og Oslofjorden er muligens det beste utgangspunktet for at befolkningen i Vestfold skal ta vare på den. Reisende er i økende grad opptatt av klimaavtrykk, lokal verdiskaping og ansvarlig forvaltning av natur og kultur. Dette stiller nye krav til både aktørene og forvaltningen.

Et utviklingstrekk er det regenerative perspektivet der kulturmiljøer og natur ikke bare bevares, men fornyes, styrkes og får økt verdi gjennom bruk. I kulturmiljøforvaltning, reiseliv og friluftsliv vil dette perspektivet tillegges større vekt i årene som kommer. Vestfold har også mulighet til å styrke potensialet for verdiskaping som ligger i å forvalte natur og kulturmiljø som kilde til miljømessig og økonomisk bærekraft.

Kultur og reiseliv kan og vil bidra aktivt i klimaarbeidet blant annet gjennom bærekraftige transportløsninger, bevisst lokalisering og ansvarlig besøksforvaltning. Stedsutvikling kan på denne måten benyttes som strategisk virkemiddel for å møte både sosiale og miljømessige samfunnsutfordringer. Sesongforlengelse i eksisterende tilbud, kortreiste tilbud og styrking av lokale ressursmiljøer vil redusere press og samtidig øke lønnsomhet. Samtidig er kultursektoren en viktig formidler av klima- og miljøkunnskap, og gjennom kunst og kultur settes fokus på samfunnsaktuelle tematikk. Bibliotek er delingsøkonomi og bærekraft i praksis, og deres lange erfaring er en ressurs som kan overføres til annen bruk.

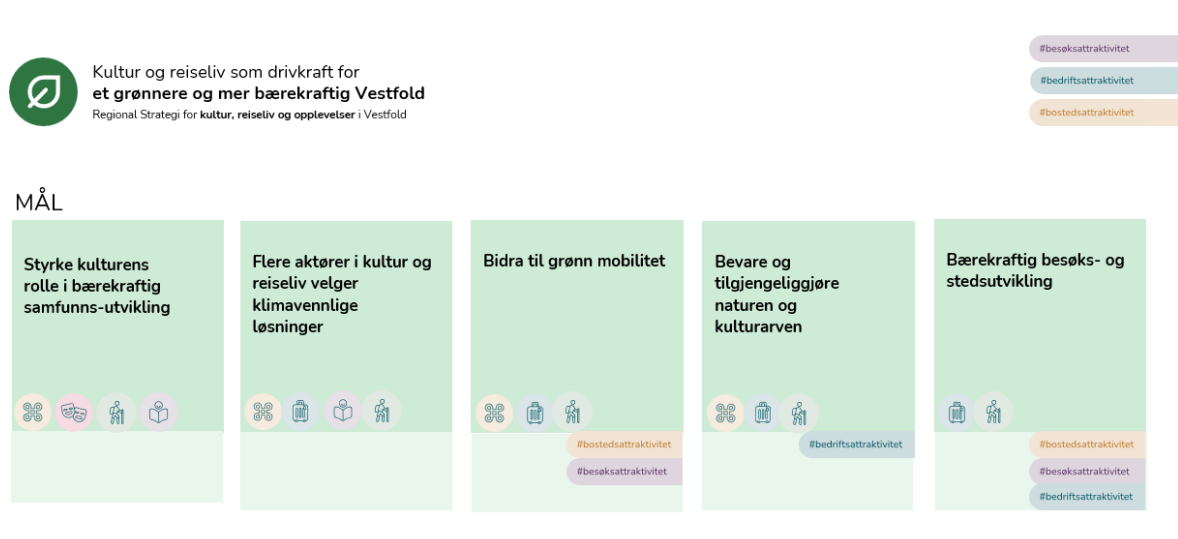
Mål

Med de målene som inngår vil regional strategi for kultur, reiseliv og opplevelser kunne bidra til å nå følgende mål i Vestfoldplanen:

- Løse fylkets klimautfordringer
- Utvikle gode mobilitetsløsninger

Kulturen og reiselivet skal og vil, bidra til å løse de klimautfordringene som er i fylket. Det kan skje gjennom å stimulere holdninger, kunnskap og å være med å legge tilrette for at innbyggere og næringsliv skal kunne ta klimasmarte valg. Klima skal være høyt på dagsorden for å kunne bevare naturen og kulturarven.

Med bakgrunn i de utviklingstrekk og muligheter, vil følgende mål være viktige og prioriterte retningsgivere for at kultur og reiseliv skal være bidragsyttere i klimaarbeidet.

Illustrasjonen oppsummerer mål knyttet til miljømessig bærekraft og hovedretningen Kultur og reiseliv som drivkraft for et grønnere og mer bærekraftig Vestfold

Innsatsområde – Vestfoldkysten

Innsatsområdet Vestfoldkysten skal målrette innsatsen for Kultur og reiseliv som drivkraft for ett grønnere og mer bærekraftig Vestfold på tvers av fagområder og aktører.

Mål

Måltabell

Fylkesmål	Mål i planer og strategier	Hovedmål
Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltagelse	Aktive innbyggere hele året	Øke samfunnsdeltakelsen
	Bygge demokratiske verdier og styrke ytringsfriheten	
	Bedre vilkår for frivilligheten	
Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltagelse	Et mer inkluderende arbeidsliv	Sikre god opplæring
Vestfold er et inkluderende fylke med høy samfunnsdeltagelse	Større mangfold og representasjon i kultur og reiseliv	Redusere sosial ulikhet
Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskapning	Styrke Vestfolds posisjon og synlighet som Norges ledende kulturfylke	Styrke fylkets egenart og attraktivitet
	Bygge kompetanse og sikre tilgang på relevant arbeidskraft	
Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskapning	Økt besøk i fylket	Fremme bærekraftig verdiskapning
	Et levende kultur og reiseliv i Vestfold – året rundt	
	Gode vilkår for profesjonelle aktører og utøvere innen kunst, kultur- og reiseliv	
Vestfold er et attraktivt fylke som tilrettelegger for høy verdiskapning		Styrke byer og tettsteder
Vestfold er et fylke som tar vare på natur, Oslofjorden og klima	Flere aktører i kultur og reiseliv velger klimavennlige løsninger	Løse fylkets klimautfordringer
	Bevare og tilgjengeliggjøre naturen og kulturarven	
	Bærekraftig besøks- og stedsutvikling	
	Styrke kulturens rolle i bærekraftig samfunnsutvikling	
Vestfold er et fylke som tar vare på natur, Oslofjorden og klima	Bidra til grønn mobilitet	Utvikle gode mobilitetsløsninger

Vedlegg og referanser

Referanser:

Relevante internasjonale konvensjoner

- [Den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter](#)
- [UNESCOs konvensjon av 2005 om å verne og fremme et mangfold av kulturuttrykk](#)
- [UNESCOs konvensjon av 1972 om vern av verdens kultur- og naturarv](#)
- [UNESCOs konvensjon av 2003 om vern av den immaterielle kulturarven](#)
- [UNESCOs Konvensjonen av 1954 om bevaring av kulturminner under væpnet konflikt](#)
- [UNESCOs konvensjon av 1970 om tiltak for å forhindre ulovlig handel med kulturgjenstander](#)
- [FN-konvensjon av 2006 om rettigheter for personer med nedsatt funksjonsevne](#)
- [Europarådets rammekonvensjon om kulturarvens verdi for samfunnet](#) (Faro- konvensjonen)

Internasjonale føringer

FNs bærekraftsmål (lenke)

Nasjonale føringer

[Kulturlova](#)

Lovens formål er å fastsette offentlige myndigheters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få mulighet til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. Kommuner og fylkeskommuner skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante virkemiddel og tiltak som fremmer og legger til rette for et bredt spekter av kulturvirksomheter regionalt og lokalt. Det viktigste i kulturloven for en fylkeskommune er å sikre at kulturpolitikken blir en integrert del av den regionale planleggingen og utviklingen.

[Kulturminneloven](#)

Kulturminneloven med tilhørende forskrifter har til formål å ta vare på kulturminner og kulturmiljøer både som del av vår felles mangfoldige kulturarv og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Loven omfatter gjenstander og områder som har kulturhistorisk verdi. Det er et felles ansvar å ivareta disse ressursene som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet. Når det treffes vedtak som påvirker kulturminneressursene, skal det legges vekt på denne lovens formål. Fylkeskommunen er tildelt et førstelinjansvar etter loven.

[Folkebibliotekloven](#)

Folkebibliotekloven regulerer folkebibliotekene i Norge. Loven beskriver folkebibliotekenes formål og ansvaret til stat, fylkeskommune og kommune. Folkebibliotekene skal blant annet fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet og være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Fylkeskommunen er tildelt et ansvar for regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling etter loven.

[Friluftsloven](#)

Formålet med denne loven er å verne friluftslivets naturgrunnlag og sikre allmenhetens rett til ferdsel, opphold m.v. i naturen, slik at muligheten til å utøve friluftsliv som en helsefremmende, trivselskapende og miljøvennlig fritidsaktivitet bevares og fremmes.

Tilhørende [forskrift](#) fastsetter at fylkeskommunen skal gjennom egne tiltak, fordeling av statlige tilskuddsmidler og deltakelse i statlige prosjekter bidra til å ivareta og utvikle arealer, ferdselsårer og anlegg for friluftsliv og stimulere til friluftsliv. Fylkeskommunen skal bidra til å informere om rettighetene og pliktene som følger av allemannsretten.

[Plan- og bygningsloven](#)

Plan og bygningsloven (PBL) sier at et viktig overordnet mål med planleggingen er å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. § 3-

4. sier at «*Regional planlegging har til formål å stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i en region. Regional planmyndighet har ansvaret for og ledelsen av arbeidet med regional*

planstrategi, regionale planer og regional planbestemmelse etter reglene i kapittel 7 og 8....» Regionale kulturpolitiske prioriteringer skal nedfelles i planer etter plan- og bygningsloven, både arealplaner og samfunnsplaner. I [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027](#) omtales nasjonale forventninger i planarbeid omkring kultur, idrett, friluftsliv, frivillighet, reiseliv, kulturmiljø, naturmangfold m.m.

[Meld. St. 16 \(2019–2020\) Nye mål i kulturmiljøpolitikken. Engasjement, bærekraft og mangfold](#)

Kulturmiljø er et felles gode og en viktig samfunnsressurs som kan bidra til både miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft. Meldingen presenterer tre nye nasjonale mål i kulturmiljøpolitikken, med vekt på engasjement, bærekraft og mangfold. Med denne meldingen innfører regjeringen begrepet "kulturmiljø" som samlebetegnelse.

Begrepet understreker betydningen av helhet og sammenheng, samtidig gjøres tilknytningen til den øvrige klima- og miljøpolitikken tydeligere. Meldingen beskriver status, utfordringer, muligheter og tiltak i kulturmiljøpolitikken.

[Meld. St. 9 \(2024–2025\) Totalberedskapsmeldingen. Forberedt på kriser og krig](#)

Totalberedskapsmeldingen, kapittel 5, som omhandler samfunnets motstandskraft og kulturens rolle i krisetider. Den understreker viktigheten av kunst og kultur i kriser og krig. Den fremhever at kultur, kulturarv og kulturaktører spiller en avgjørende rolle i å styrke motstandskraften i samfunnet. Totalberedskapsmeldingen viser at kultursektoren er en viktig del av nasjonens beredskap og evne til å håndtere kriser. Regjeringen forutsetter at institusjoner som får statlig støtte lager planer for å ivareta vår kultur og formidle kultur, kunst- og kulturarv også under kriser, i den grad det er forsvarlig.

[Meld. St. 13 \(2024-2025\) Forebygging av ekstremisme Trygghet, tillit, samarbeid og demokratisk motstandskraft](#)

I meldingen presenterer regjeringen politikk for forebygging av radikalisering og ekstremisme, og gir retning for det forebyggende arbeidet framover.

Bibliotekenes sentrale rolle er vektlagt i kapittelet som handler om å bygge demokratisk motstandskraft i befolkningen og styrke oppslutningen om demokrati og menneskerettigheter.

Bibliotekene spiller en nøkkelrolle i arbeidet med å styrke demokrati og menneskerettigheter. De fungerer som åpne arenaer for læring, samtale og debatt, og gir tilgang til et mangfold av litteratur, forskning og kunnskap som fremmer refleksjon, kritisk tenkning og digital dømmekraft.

Blant tiltakene som foreslås er å vurdere bibliotekets rolle i forebygging av ekstremisme, samt å videreutvikle støtteordninger for skolebibliotek.

[Meld. St. 18 \(2015–2016\) Friluftsliv. Natur som kilde til helse og livskvalitet](#)

Meldingen omfatter tiltak og føringer innenfor både motivering og rekruttering til friluftsliv, og innenfor forvaltning av områder for friluftsliv. Regjeringen vil prioritere friluftsliv i nærmiljøet, slik at alle kan delta. Barn og unge er prioriterte målgrupper.

Meldingen inneholder også blant annet tiltak og føringer for å ivareta arealer for friluftsliv i fjellområder med stort utbyggingspress.

[Meld. St. 22 \(2022–2023\) Kunstnarkår](#)

I denne meldingen står regjeringens ambisjoner for kunstneres kår i årene som kommer. Det overordnende målet er at kunstnerpolitikken fremover skal bidra til at kunstnere har gode muligheter til å virke som kunstnere nasjonalt og internasjonalt, at de får rimelig betaling for kunstnerisk arbeid og er tydelig inkluderte på kunstnerrelevante politikkområder, og at de kan virke over hele landet.

[Meld. St. 26 \(2011–2012\) Den norske idrettsmodellen](#)

Meldingen oppgir nasjonale mål for idrettsfeltet og trekker opp retninger for virkemiddelbruken. Statens overordnede mål med idrettspolitikken kan sammenfattes i visjonen idrett og fysisk aktivitet for alle. Idrett og fysisk aktivitet for alle innebærer at staten gjennom sin virkemiddelbruk skal legge til rette for at alle som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet. Den viktigste forutsetningen for dette er økt satsing på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet, herunder friluftsliv. Barn og unge, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive er særlige målgrupper.

[Meld. St. 22 \(2015–2016\): Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver](#)

Meldingen omhandler regjeringens forslag til regionreform. Samfunnsutviklingsarbeidet for fylkeskommunen omtales. Det krever samarbeid med offentlige myndigheter som fylkeskommunen ikke har instruksjonsmyndighet over, og mobilisering av private aktører og lokale og regionale interesser. Samtidig forutsetter samfunnsutviklerrollen at fylkeskommunens egne ansvarsområder og virkemidler ses i sammenheng, at eksisterende handlingsrom utnyttes og at det gjøres regionale prioriteringer og avveining av ulike interesser.

[Meld. St. 8 \(2018-2019\): Kulturens kraft - kulturpolitikk for framtida](#)

Meldingen viser den overordnede politiske retningen for kulturpolitikken framover, gjør greie for prioriteringer og presenterer nye nasjonale kulturpolitiske mål.

Kulturmeldingens samfunns mål er: Eit levande demokrati der alle er frie til å ytre seg, og der mangfald, skaparkraft og kreativitet er høgt verdsett. Eit inkluderande samfunn der kunst og kultur av ypparste kvalitet inspirerer, samlar og lærer oss om oss sjølv og omverda.

Nasjonal reiselivsstrategi 2030

Dette strategidokumentet beskriver premisser for utvikling, verdigrunnlag, mål, strategisk grep, anbefalte satsingsområder og tiltak. Mandat og metode ligger vedlagt, samt en oversikt over de mest sentrale rammevilkårene for næringen. I tillegg er det utarbeidet nettbaserte kunnskapsgrunnlag, som utgjør det faglige fundamentet for utvalgte områder i strategien. Fire hovedmål beskrives:

1. Norsk reiseliv skal øke sin egen verdiskaping og bidra til jobbskaping i hele landet
2. Norsk reiseliv skal bidra til at Norge blir et lavutslippssamfunn
3. Norsk reiseliv skal bidra til attraktive lokalsamfunn og fornøye innbyggere
4. Norsk reiseliv skal levere så høy kunde verdi at betalingsvilje og gjenkjøp øker

Veikart for reiselivsnæringen

Regjeringens ambisjon for reiselivsnæringen er at den skal være konkurransedyktig, ha lavt klima- og miljøavtrykk, skape verdier og tilby attraktive reisemål over hele landet. Klimaendringer og tap av naturmangfold er blant de største globale utfordringene i vår tid. Også norsk reiselivsnæring påvirkes, via endringer i rammevilkår, reisemønstre og preferanser. I tillegg kommer utfordringer knyttet til blant annet rekruttering og reisemålsutvikling. Dette forsterker behovet for en mer bærekraftig aktivitet, der utvikling av grønne, kunnskapsbaserte og innovative løsninger står sentralt for å lykkes.

Fritidserklæringen

Fritidserklæringen er en intensjonsavtale mellom regjeringen, Kommunesektorens organisasjon (KS) og frivillige organisasjoner, med mål om at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.

Regionale føringer:

-Vestfoldplanen

-Kunnskap om Vestfold

Vedlegg:

-Kunnskapsgrunnlag overordnet

-Kunnskapsgrunnlag per fagområde:

